

Minnesanteckningar förda vid möte med redaktionen för Nordisk Arkivnyt och Nordisk Arkivportal 22 maj 2019 i Nya Valamo kloster. (Delar av mötet hölls 21 och 23 maj i S:t Michel och på väg till och från Nya Valamo)

Närvarande:

Julie Avery, Danmark

Pertti Hakala, Finland

Karen Sigurkarlsdóttir, Island

Ingvild Aarøe Tønnessen, Norge

Andreas Wallgård, Sverige

Maria Larsson Östergren, huvudredaktör

1. Öppnande

Maria hälsade de närvarande välkomna och förklarade mötet öppnat. Ett särskilt varmt välkommen till Ingvild som under våren ersatt Fredrik som ny lokalredaktör i Norge.

En kort presentation av redaktionens medlemmar och våra respektive bakgrunder för Ingvild. Vår värd Pertti står för kontinuiteten som började sitt arbete i redaktionen 1999 och fungerade som huvudredaktör under åren 2000-2004.

Pertti gav praktisk information om upplägget under dagarna. Ett särskilt program för det sociala och kulturella programmet hade sänts ut innan mötet.

2. Förslag till dagordning

Det utsända förslaget till dagordning godkändes. Turordningen på några av punkterna justerades under mötet.

Redaktionen har under mötet ett särskilt uppdrag från utgivarrådet att till kommande möte med riksarkivarierna i slutet av augusti presentera ett förslag till fortsatt arbete med Nordisk Arkivnyt och Nordisk Arkivportal.

3. Aktuellt från respektive land

Redaktionens medlemmar gav en kort presentation av vad som för närvarande är aktuellt i respektive land.

Finland

Vår värd inleder med att rapportera om läget i Finland. Ekonomin är fortsatt ansträngd. Efter att kontinuerligt sparat i 10 år har verksamheten blivit lidande. Några effekter är minskat öppethållande i läsesalarna och överföring av resurser till ökad digitalisering. Massdigitaliseringsprojektet som Pertti tidigare berättat om fortsätter att utredas.

En ny informationshanteringslag. Man planerar att inrätta en ny nämnd, men detta förslag har nu blivit hejdat. Riksarkivet var inte med i beredningen av beslutet. Nämnden ska enligt förslaget ansvara för dokumentstyrningen inom staten exv i frågor om urval och gallring.

Från 2018 finns ett system framtaget och klart för mottagande av digitala arkiv. Systemet är inte beslutat.

Arkivdatabas, ett nytt system för inmatning och tillhandahållande. Enligt plan ska detta vara klart att tas i bruk 1 september 2019. Systemet ska användas av Riksarkivet och Krigsarkivet tillsammans.

En ny bok har kommit "Finnish SS volunteers" som väckt uppmärksamhet. En utställning av "Finlands ordnar" har öppnats i Riksarkivet. Båda projekten med extern finansiering.

Många pensionsavgångar är att vänta de närmaste åren. Idag är det få svensktalande vid Riksarkivet i Helsingfors och på sikt få tvåspråkiga inom Riksarkivet som helhet. Det kommer i sin tur att påverka det nordiska samarbetet.

Island

Karen berättar om ett annorlunda år.

Nordiska Arkivdagarna genomfördes i maj 2018, konferensen krävde mycket arbete.

Island firade 100 år som suverän stat. Utställningar och föreläsningar producerades med många inbjudna gäster, däribland drottning Margrete.

Eirikur Gudmundsson meddelade i höstas att han skulle sluta sin tjänst som nationalarkivar och i mars kom beskedet att Hrefna Robertsdottir utsetts till ny nationalarkivar. Hrefna har en tydlig vision för framtiden. Hon presenteras i kommande nummer av NA:

Samarbetet med Family Search fortsätter i två år till. Tanken är att Nationalarkivet på Island ska digitalisera själva i framtiden.

Tid läggs också på att ordna, förteckna och omemballera arkiv.

Danmark

Även i Danmark har en ny rigsarkivarie utsetts efter Asbjørn Hellum som slutade i höstas, Ann-Sofie Jensen som kommer från digitaliseringsstyrelsen tillträdde tjänsten på nyåret. Hon har en vision om hur man når ut med att Rigsarkivet är Danmarks minne och också Danmarks digitala minne. Målet är att digitalisera material som ofta används. Det ska också vara enklare att använda Rigsarkivets material, det ska vara enkelt att söka och förstå.

En ny strategi presenterades i början av maj som bygger på den tidigare grundfortællingen och digitaliseringsstrategin. Man planerar att byta namn från arkivalier till data. Det ska inte bara vara lätt att hitta det ska vara lätt att använda och också leverera data. Man planerar workshops för hur man omsätter strategin i praxis.

Link-lives om hur man samkör data, läs i NA 2019:2.

Insamling av företagsarkiv, inte någon lagstiftning, genomför konferenser och rådgivning. Insamling av arkiv från avgående riksdagspolitiker.

Crowdsourcing i focus. En koordinator som arbetar med frivilliga och underlättar deras behov av resurser. De arbetar med skanning, fotografering, registrering och transkribering. Genomför en frivilligdag där man uppmärksammar alla som arbetar hemifrån.

Arbetar med flera projekt med undervisning av skolelever.

Sverige

Under 2018 firades Riksarkivet 400 år med en rad olika arrangemang och aktiviteter, de flesta aktiviteter har rapporterats om i Nordisk Arkivnyt.

Digitalisering är i fokus, men i stället för att arbeta med frivilliga har Sverige valt en annan väg och byggt upp motsvarande en industrilina vid MKC i Fränsta som arbetar med storskalig digitalisering, och inte bara åt Riksarkivet utan också för bland annat Kungliga biblioteket. Under delar av 2018 gick produktionen helt på anslag i stället för förväntade intäkter vilket påverkat myndighetens ekonomi.

Riksarkivets ekonomi är för närvarande hårt ansträngd, dels för det uppkomna underskottet vid MKC, men även för ökade lokalkostnader, nybyggnation i Arninge med efterföljande flytt av 80 000 hyllmeter när Krigsarkivet nu lämnar innerstan. Det innebär att Riksarkivet nu gått in i en så kallad verksamhetsomställning med omfattande besparingar inom vissa områden, bland annat neddragningar av personalkostnader om 15%, men också ökade satsningar på bland annat IT-infrastruktur som ökar de ekonomiska kostnaderna.

En analys har genomförts om vad Riksarkivet ska göra och vilken verksamhet som ska prioriteras ner. Bland annat har en ny säkerhetsorganisation införts.

Just nu pågår en statlig arkivutredning. Flera olika så kallade inspel har lämnats till utredningen för att rikta fokus på vad Riksarkivet vill göra, men som samtidigt kostar resurser. Huvudbudskapet är att Riksarkivet vill och bör ha ett helhetsperspektiv på informationsförsörjningen oavsett tid, samhällssektor och typ av information. Riksarkivet vill ha ett större inflytande och uppdrag över frågor som rör informationsförsörjning.

De inspel som Riksarkivet gjort rör bland annat;

- Arkivlagen
- Helhetssyn på informationsförsörjningen
- Den enskilda/privata sektorns arkiv
- Ökat ansvar för de kommunala arkiven
- Leveranser och planering för leveranser
- Den Nationella Arkivdatabasen, att den blir obligatorisk för alla myndigheter att använda och ett instrument för tillsyn
- Arkiv och forskning

Riksarkivet kommer också att arbeta med att förankra förslagen i den egna organisationen.

Arkivutredningen ska enligt planerna vara klar den 18 november, men blir troligen försenad eftersom man kommit igång sent med skrivandet.

Norge

Även här arbetar man med begrepp att data betyder all information.

Riksarkivet vill vara moderna och ska bidra till att digitalisera Norge. Man har bjudit in olika politiker för att visa på vilken resurs man vill vara.

Arkivlagsutredning är klar i april. Innebär bland annat att myndigheter ska leverera sina arkiv digitalt, att man godkänner lagring av data i moln utomlands, att Arkivverket bara tar ansvar för de nationella privata/enskilda arkiven, medan regionerna kan få ansvar för de regionala privatarkiven.

200 000 hyllmeter i statsförvaltningen kommer att behöva levereras till 2030. Det kommer inte att få plats. Målet är att minska pappersmängden med 80-90% och man behöver då gallra mycket mer än tidigare. Handlingar från perioden 1950-1980 ska värderas och allt efter 1980 ska digitaliseras. Handlingar före 1950 bevaras på papper. Piloter i detta arbete är utlänningsdirektoratet och Riksarkivets ämbetsarkiv. Handlingarna ska inte ordnas utan de ska i stället digitaliseras. Riksarkivet ska inte längre ta emot några fler pappersarkiv.

Olika lösningar för arkivbestånden, exv Statsarkivet i Hamar, det ses på olika möjligheter för ny lokalisering, en annan lösning är Statsarkivet i Kristiansand som i en pilot ökar samarbetet med det regionala arkivet IKAVA.

Digitalarkivet öppnar för alla institutioner från och med september. Då kan alla medverka.

Norsk Helsearkiv. Patientjournaler digitaliseras och allt samlas under Arkivverket. Arbetet finansieras av Helse- og omsorgsdepartementet.

4. Utvärdering av Nordisk Arkivportal

a) Status

Redaktionen kunde konstatera att det inte har fungerat som planerat med Nordisk Arkivportal. Alla är frustrerade.

b) Statistik

Maria har begärt fram statistik inför mötet (sidvisningar, nedladdningar, prenumeranter av nyhetsbrev) men inte fått några siffror från Rasmus. Ingvild har försökt att komma in på Portalen men kommer inte åt statistiken.

Under sittande möte nås vi av statistik som inte visar någon större aktivitet på sidan under det år hemsidan varit i bruk. Siffrorna behöver analyseras mera, exempelvis mäter statistiken inte de som länkas direkt till tidskriften från nyhetsbrev eller intranät.

c) Innehåll och struktur

Portalen var beställd av utgivarrådet utan att redaktionen var inblandad i arbetet och Portalen upplevs som statisk i hög utsträckning. Portalen är i sin struktur inte byggd för kommunikation och dialog med läsare av ny information utan fungerar mer som en landningssida/arkiv för rapporter, föredrag osv. Sidan upplevs som tråkig och grafiskt är den inte inspirerande.

d) Arbete och ansvar

Arbetet och ansvaret för Portalen har också fungerat dåligt. Fredrik som huvudredaktör för portalen fick allt för lite tid avsatt för att kunna arbeta med innehållet. Katrine Bartram Reinert Nielsen har gått på föräldraledighet, Rasmus Rødvig finns tillgänglig men har många andra arbetsuppgifter. Publiceringen av nya nummer av Nordisk Arkivnyt med tillhörande nyhet har dröjt. Tidskriften med nyhetstext, bild och nyhetsbrev har varit klart och levererats men har sedan inte publicerats så snabbt på Portalen.

En förklaring kan vara att arbetet och organisationen kring Portalen inte har hittat sin form ännu. Rollerna och ansvaret för de olika delarna är inte riktigt tydligt. Få personer har tillräckligt med tid avsatt för att hinna arbeta med Portalen.

e) Om att publicera på portalen

Ingen i redaktionen har publicerat material själv på Portalen utan allt har gått via Fredrik eller Katrine.

Några i redaktionen har haft problem med inlogg. Önskvärt att man kan logga in från olika platser och från olika enheter, exempelvis hemifrån. Ingvild tar tag i frågan angående IP-adresser.

f) Grafiskt utseende

Alla är överens om att det grafiska utseendet inte är inspirerande. Hemsidan saknar bilder och dynamik.

5. Utvärdering av tidigare nummer av Nordisk Arkivnyt

Produktionen av tidskriften har löpt på som tidigare. Inga större problem kring detta. Alla menar att det hade varit klokt att behålla någon form av pappersprodukt. Få läsare hittar till Portalen.

Språket är ett hinder för Island och Finland, ett problem som ökar i takt med att medarbetarnas språkkunskaper förändras. Den rådande språkpolitiken har varit texter på i första hand svenska, danska och norska. Redaktionen menar att vi bör låta skribenterna själva avgöra till vilket språk de vill bli översatta till. Karen berättar att Island lägger i snitt 7000 sek per tidning på att översätta de isländska texterna.

6. Nordisk Arkivnyt på portal

a) Digitalisering

Digitaliseringen av de äldre årgångarna vid MKC i Fränsta har blivit fördröjd i avvaktan på att man från dansk sida kan hitta en godtagbar teknisk lösning. Den begränsade storleken på filerna som kan läggas ut på Portalen gör att kvaliteten på de skannade bildsidorna blir för dålig. Om vi vill ha en godtagbar kvalitet på de äldre tidningarna fungerar inte den teknik som nu finns.

b) Bläddringsfunktion

Fungerar inte. Den tekniska lösning som man valt gör att tidningen inte går att läsa optimalt. Sidor hoppar och hackar eller laddar inte. Det kan vara en förklaring till att tidningen inte läses och laddas ner som förväntat.

c) Nyhetsbrev

Maria skriver nyhet/nyhetsbrev och väljer bild i samband med att ett nytt nummer av tidskriften har kommit. I övrigt har inga nyhetsbrev producerats under det år som Arkivportalen varit i drift

Bättre rutiner för publicering behövs. Det har inte fungerat så bra med publicering. Tidskrift, nyhet, nyhetsbrev och bild har levererats med ibland har publicering dröjt innan allt finns på Portalen. Rutinerna behöver förbättras.

Framsidan på hemsidan behöver ändras, det nya numret måste finnas publicerat på Portalen innan nyhetsbrevet går iväg.

7. Hemsidan för Nordisk Arkivnyt

a. Överflyttning av innehåll till portalen

Skulle ha genomförts av Rasmus, Katrine och Fredrik men har inte blivit genomfört. Maria informerar Ingvild om vilka sidor och vilken information som ska föras över. Ingvild tar tag i frågan.

b. Avveckling och arkivering

Sidan kan avvecklas så snart informationen är överflyttad. Danmark har tagit på sig ansvaret att arkivera sidan.

8. Produktion av Nordisk Arkivnyt, innehåll och idéer

a) Tidplan

Maria sände ut tidplan vid årsskiftet.

Kommande datum som gäller 24/5 bör korrektur till nummer 2 komma.

Material till Maria för höstens nummer är 26/8 för nummer 3 och 4/11 för nummer 4.

Viktigt att tiderna hålls. Alla är hårt uppbokade med andra arbetsuppgifter och för planering av tid och arbete gentemot bl.a. grafiker är det viktigt att tiderna respekteras.

b) Leveranser

Om stora filer ska levereras använd gärna WeTransfer eller liknande tjänst.

Skicka en artikel per e-post gärna numrerat, flera skickar materiallista vilket är jättebra så att man kan stämma av att allt kommit med.

c) Bilder

Gärna minst två bilder per artikel. Helst 300 dpi upplösning. Problem om man får dåliga mobilbilder som inte håller i upplösning.

d) Texter

- Helst korta rubriker och om det behövs en längre underrubrik till rubriken.
- Ingress.
- Underrubriker i brödtexten, bäst om lokalredaktören gör dessa som känner språket bättre.
- Längd ca 1,5 sidor för en vanlig artikel.
- Korta notiser är ok.
- Vid längre fördjupande artiklar är det bra om det finns fler illustrationer, 3-5 kan vara lagom.

e) Innehåll

Bjuda in gästskribenter i tidningen i högre utsträckning än vad vi gör idag för ökad aktualitet. Se vidare punkt 9.

9. Målgrupper och marknadsföring av Nordisk Arkivnyt

Målgrupper

Målgrupperna så som tidigare formulerats har i första hand varit personalen vid respektive riksarkiv, i andra hand arkivverksamma vid olika arkivinstitutioner och myndigheter i Norden och i övrigt intresserade av arkivens verksamhet som universitet och studenter.

När tidningen trycktes levererades denna till 120 prenumeranter, i huvudsak andra arkivinstitutioner, och omkring 400 adressater fick tidningen via respektive riksarkiv. Sammantaget sändes drygt 500 tidningar ut per post.

Både skribenter och läsare kan breddas till att omfatta hela den nordiska arkivsektorn för ökad aktualitet.

Marknadsföring

- Alla medarbetare vid respektive riksarkiv får information via sina intranät om att en ny tidning kommit.
- På många platser skrivs tidningen ut och läggs i kafferum, i besökarnas pausrum, receptioner, läsesalar etc.
- E-post går ut till alla som anmält sig för ett nyhetsbrev.
- Information om att ett nytt nummer har kommit läggs ut på olika sociala medier exempelvis olika Facebookgrupper, som exempelvis Arkivarier i Sverige, information läggs ut på Twitter etc.
- Det saknas statistik på vilka som använder sig av Nordisk Arkivportal.

Återkoppling skribenter

Tidigare var en text i den tryckta tidskriften något som skribenterna enklare kunde referera till. Vi behöver arbeta mera med feedback till skribenterna om att tidskriften finns på nätet. Karen berättar att hon skriver alltid en e-post till alla som medverkat och berättar om innehållet och tackar de som bidragit med text.

10. Vidare utveckling, samordning av tidskrift och portal

Norge hade inför mötet sammanställt ett förslag för framtiden som innebär att tidskriften helt läggs ner och att resurserna samlas i arbetet med Portalen.

De synpunkter som framkommit under mötesdagarna och förslaget från Norge diskuterades och redaktionen kom fram till följande förslag;

Det bör produceras en tryckt tidskrift. Gärna med längre artiklar som läsaren kan fördjupa sig i. Förslagsvis två nummer per år. Andra kortare notiser och informationstexter läggs på Portalen, liksom konferensrapporter och referat. Intern "intranäts-information" kan läggas på hemsidan medan information som har ett bredare intresse kan publiceras i en tidskrift.

- Nordisk Arkivnyt trycks i 2 nummer per år och får formen av ett magasin med fördjupande texter. Ska lanseras som en helt ny tidning.
 - Fasta rubriker som fortsatt fördelas i varje nummer;
 - Riksarkivarien har ordet med framåtblickande visioner.
 - Debattinlägg och synpunkter
 - Nyheter med ett brett intresse
 - Institutionen/porträttet
 - Dokumentet
 - Fler intervjuer med personer som kan vara intressanta. Kräver mer av lokalredaktörerna men brukar ofta bli bra. Brukar också fungera bra med skriftliga intervjuer.
 - Länderuppdelningen tas bort för att tvinga alla att läsa. Genom att förändra uppdelningen ändrar man genast målgrupp och tilltal. Vi har tidigare talat om följande uppdelning som komplement till de grupper som listas ovan;

- Utställningar och publikationer
 - Förmedling
 - Bevarande
 - Leveranser
 - Tillsyn/rådgivning
 - Utblickar utanför Norden
 - Minst en lång utvidgande text per nummer
- MEN troligen bäst om alla artiklar kommer blandat
- Temanummer och temaartiklar har vi tidigare talat om och det är en bra idé, problemet är bara den knappa tiden som redaktörerna har.
- Ny grafisk profil av Nordisk Arkivnyt tas fram. En profil med möjlighet att arbeta mycket mer med bilder. Idag är inte färgbilder och andra illustrationer ett problem eller en extra kostnad i en produktion.
 - En breddad målgrupp än den nuvarande för tidskriften
 - Språket ses över. Öppna upp för fler texter på engelska. Texter i tidskriften får alla en sammanfattning på engelska.
 - Delar av innehållet som idag finns i tidningen flyttas över till Portalen
 - Exempelvis;
 - information om personal
 - information/anmälningar av tidningar/böcker
 - statistik (som redan upphörde 2017 i pappersform)
 - konferensrapporter och referat

Nordisk Arkivportal behöver ses över i sin helhet. Hemsidan lockar inte någon besökare idag att återkomma.

- Ny struktur på Nordisk Arkivportal
 - Idag är det referat, gamla arrangemang och tillbakablickande.
 - Behöver bli mer framåtblickande och aktuell.
- Ny grafisk form/utseende av Nordisk Arkivportal
 - Sidan behöver fotografier, film, ljud.
- Språket ses över på portalen. Öppna upp för fler texter på engelska.
- Nyheter från Portalen bör kunna bäddas in som feed på respektive Intranät.

Sociala medier

- Egen Facebook-sida och RSS-feed. Redaktionen diskuterar om det skulle hjälpa upp om Nordisk Arkivportal och Nordisk Arkivnyt också har en egen Facebook-sida. Redaktionen är tveksam till om det i nuläget skulle förbättra situationen. Det händer för lite för sällan på Portalen/Arkivnyt för att vara synliga i flöden på Facebook. Däremot kan man fundera över detta om aktiviteterna ökar på Portalen.

Organisation

- Tydliggöra ansvaret. Huvudredaktören arbetar troligen effektivast med både tidning och hemsida och ansvarar för samordning och publicering. Redaktionen svarar för innehåll och bidrar regelbundet med material som kan publiceras antingen på portalen eller i tidningen.
- Vi diskuterar löpande deadlines, att alla levererar ett visst antal texter till hemsidan.

- Alla i redaktionen bör ha en webbmasterfunktion eller ha hjälp i respektive land. Alla måste ha möjligheten/rollen att publicera. Huvudredaktören fungerar som back-up.

11. Ekonomi

Kostnader för den grafiska produktionen av Nordisk Arkivnyt faktureras respektive riksarkiv. Kostnaden totalt ligger på omkring 80 000 sek och fördelas enligt tidigare överenskomna ekonomiska modell fördelat på 24/delar. Utgivarland 2/24 (dvs Sverige åren 2015-2019) Sverige 7/24, Danmark 5/24, Norge 5/24, Finland 5/24, Island 2/24. Kostnaden för driften av Nordisk Arkivportal faktureras från Danmark med **XXXX?**

12. Kommande möte

Enligt turordningen är det Danmark som arrangerar kommande möte. Preliminärt i vår, men beroende på vad utgivarrådet kommer fram till kan det vara lämpligt att ha ett möte under hösten. Julie föreslår mötesdagar när vi vet mera om redaktionens kommande arbetsuppgifter.

13. Avslutning

Tackade alla Pertti för ett fantastiskt gott värdskap och bad att framföra allas tack till riksarkivets ledning.

Maria förklarade mötet avslutat.

///

Vid anteckningarna
Maria Larsson Östergren